

Ogólne założenia i cele sieci obszarów Natura 2000

Janusz Czerepko
Instytut Badawczy Leśnictwa
Zakład Ekologii Lasu

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Plan wystąpienia

1. Cele sieci Natura 2000
2. Rozwój sieci Natura 2000 w Polsce
3. Podstawowe definicje i struktura sieci Natura 2000
4. Właściwy stan ochrony siedliska i gatunku
5. Statystyka sieci Natura 2000
6. Monitoring
7. Plan zadań ochronnych
8. Zarządzanie i współdziałanie na obszarach Natura 2000

Cele

- Głównym celem funkcjonowania sieci Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali Europy.
- Drugim równie istotnym celem jest ochrona różnorodności biologicznej Wspólnoty.

Historia Natury 2000 w Polsce*

- **Przygotowania** do wprowadzenia sieci Natura 2000 w Polsce **rozpoczęły się już w końcu lat 90.** Efektem tych prac był opracowany w 2001 roku dokument przygotowany przez GRID i Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie pt. "**Koncepcja sieci Natura 2000 w Polsce**". W propozycji tej obszary Natura 2000 zajmowały 13,5% powierzchni kraju.
- W **latach 2002-2003 koncepcja sieci Natura 2000 w Polsce** rozwijana była przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska współdziałającą z Instytutem Ochrony Przyrody PAN w Krakowie oraz Zakładem Ornitologii PAN w Gdańsku i Centrum GRID Warszawa. Naukowcy z tych ośrodków otrzymywali dane od **Wojewódzkich Zespołów Realizacyjnych**, grup specjalistów, głównie przyrodników powołanych przez wojewodów do tworzenia koncepcji sieci w poszczególnych województwach. Dane te były zestawiane **w formularzach tzw. SDF** wymaganych przez Komisję Europejską.

* Opracowano na podstawie materiałów GDOŚ zamieszczonych na portalu <http://www.gdos.gov.pl>

Historia Natury 2000 w Polsce:

- Polska podpisując **Traktat Ateński 16 kwietnia 2003 roku**, stanowiący podstawę prawną przystąpienia kraju do Unii Europejskiej, **zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium sieci Natura 2000.**
- Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały wprowadzone do polskiego prawa wraz z opublikowaniem **ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (Dz. U. z 2004 r. Nr 92 poz. 880).
- W maju 2004 roku Polska **przekazała Komisji Europejskiej koncepcję sieci obszarów siedliskowych Natura 2000**, a w lipcu 2004 roku ukazało się rozporządzenie wyznaczające ostoje ptasie.
72 OSO = 7,8% powierzchni kraju, **184 SOO = 3,7%** powierzchni kraju

Historia Natury 2000 w Polsce:

- Publikacja w grudniu 2004 r. tzw. listy cieni (**Shadow List**) obszarów Natura 2000, propozycja NGO
- **Seminaria biogeograficzne dla regionów alpejskiego (2005 r.) i kontynentalnego (2006 r.) = określenie sieci Natura 2000 w Polsce jako niekompletnej (jedynie 10% kompletności)**
- Do końca 2008 roku rząd Polski wyznaczył w drodze rozporządzenia **141 obszarów specjalnej ochrony ptaków** oraz wysłał do Komisji Europejskiej **364 propozycje specjalnych obszarów ochrony siedlisk**. Komisja Europejska decyzjami z listopada 2007 roku, stycznia oraz grudnia 2008 roku **zatwierdziła** te obszary jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, w wyniku czego stały się one "pełnoprawnymi" obszarami Natura 2000
- W **2008** roku podjęte zostały prace nad kolejnym rozszerzeniem sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk. We wszystkich województwach powołano **Wojewódzkie Zespoły Specjalistyczne**.

Historia Natury 2000 w Polsce:

- W dniu **29 października 2009 r.** Minister Środowiska przesłał do Komisji Europejskiej listę **454 nowych** obszarów i **77 powiększeń obszarów** już istniejących.
- W dniach **24-25 marca 2010r.** odbyło się **Bilateralne Seminarium Biogeograficzne** weryfikujące kompletność sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk w Polsce. **Proces wyznaczania** sieci Natura 2000 w Polsce został uznany za **zakończony**.

Struktura sieci NATURA 2000

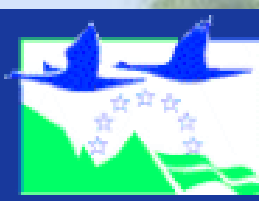
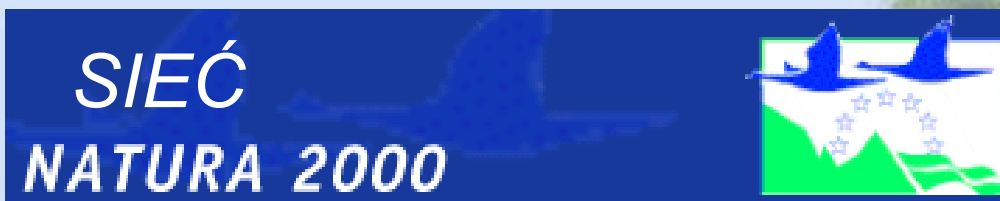
DYREKTYWA HABITATOWA

(Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory)

Specjalne obszary
ochrony siedlisk
(SOO)

ang. Special Areas of Conservation (SAC)

DYREKTYWA PTASIA

(Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków)

Obszary specjalnej
ochrony ptaków
(OSO)

ang. Special Protection Areas (SPA)

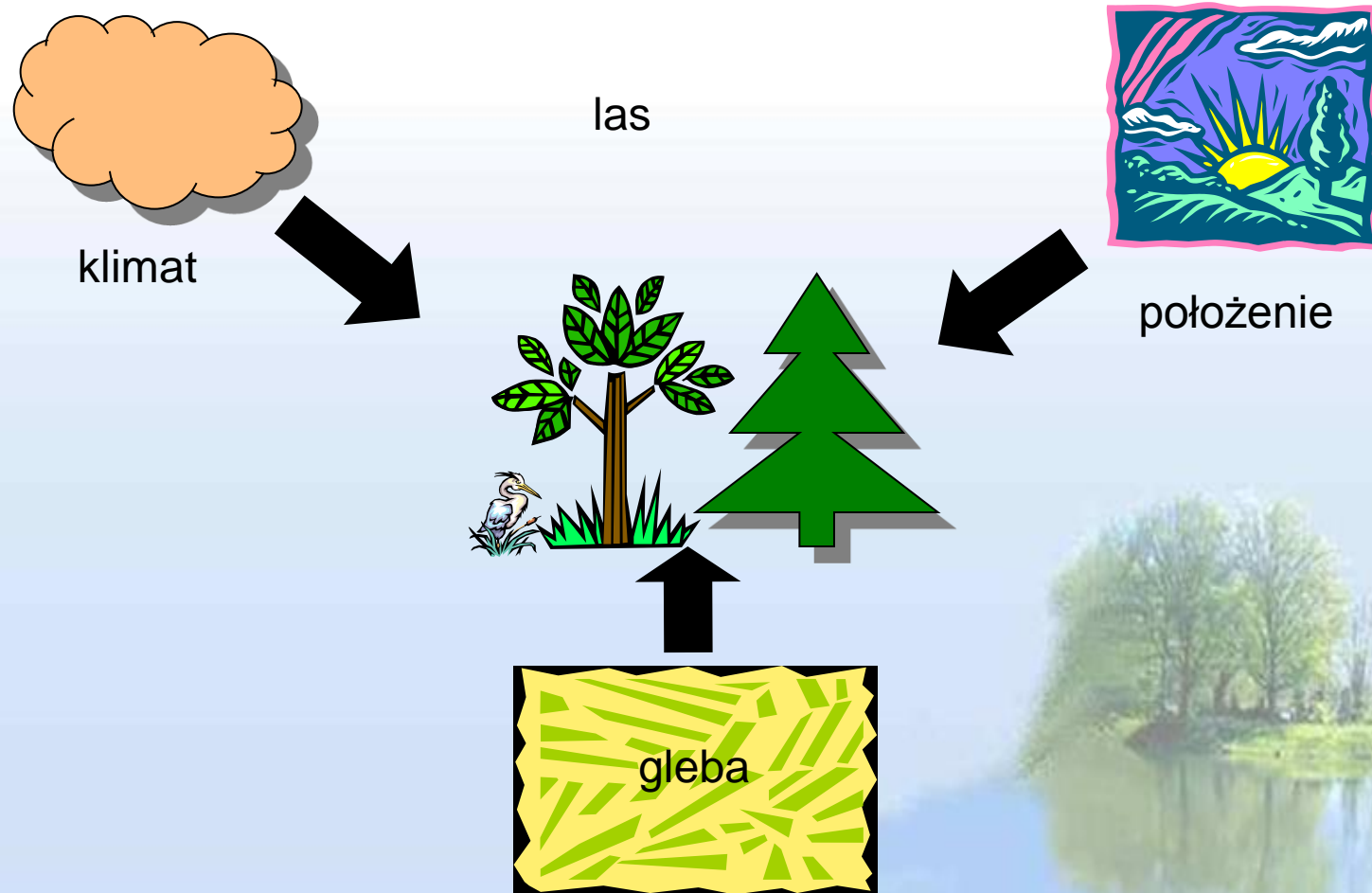
Lista przedmiotów ochrony według Dyrektywy Siedliskowej występujących w Polsce:

- 76 typów siedlisk przyrodniczych
- 44 gatunki roślin
- 24 gatunki ssaków
- 1 gatunek gada
- 4 gatunki płazów
- 20 gatunków ryb
- 40 gatunków bezkręgowców

Lista przedmiotów ochrony według Dyrektywy Ptasiej:

- 267 gatunków ptaków

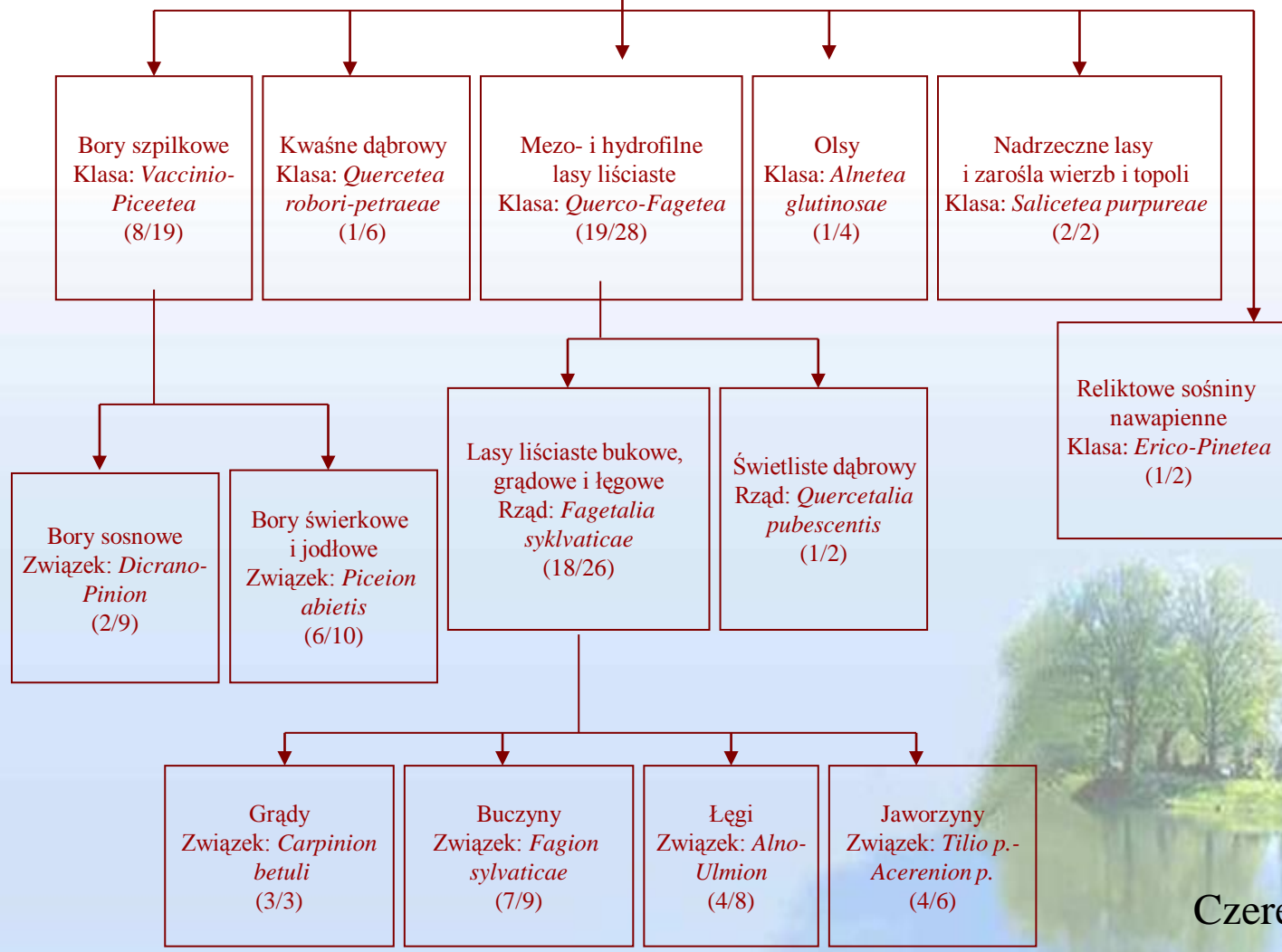
Przykład klasycznej definicji siedliska - siedlisko leśne

Df. siedliska przyrodniczego według Dyrektywy Siedliskowej

siedliska przyrodnicze (*ang. natural habitats*) oznaczają obszary lądowe lub wodne wyodrębnione w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, zarówno całkowicie naturalne jak i półnaturalne;

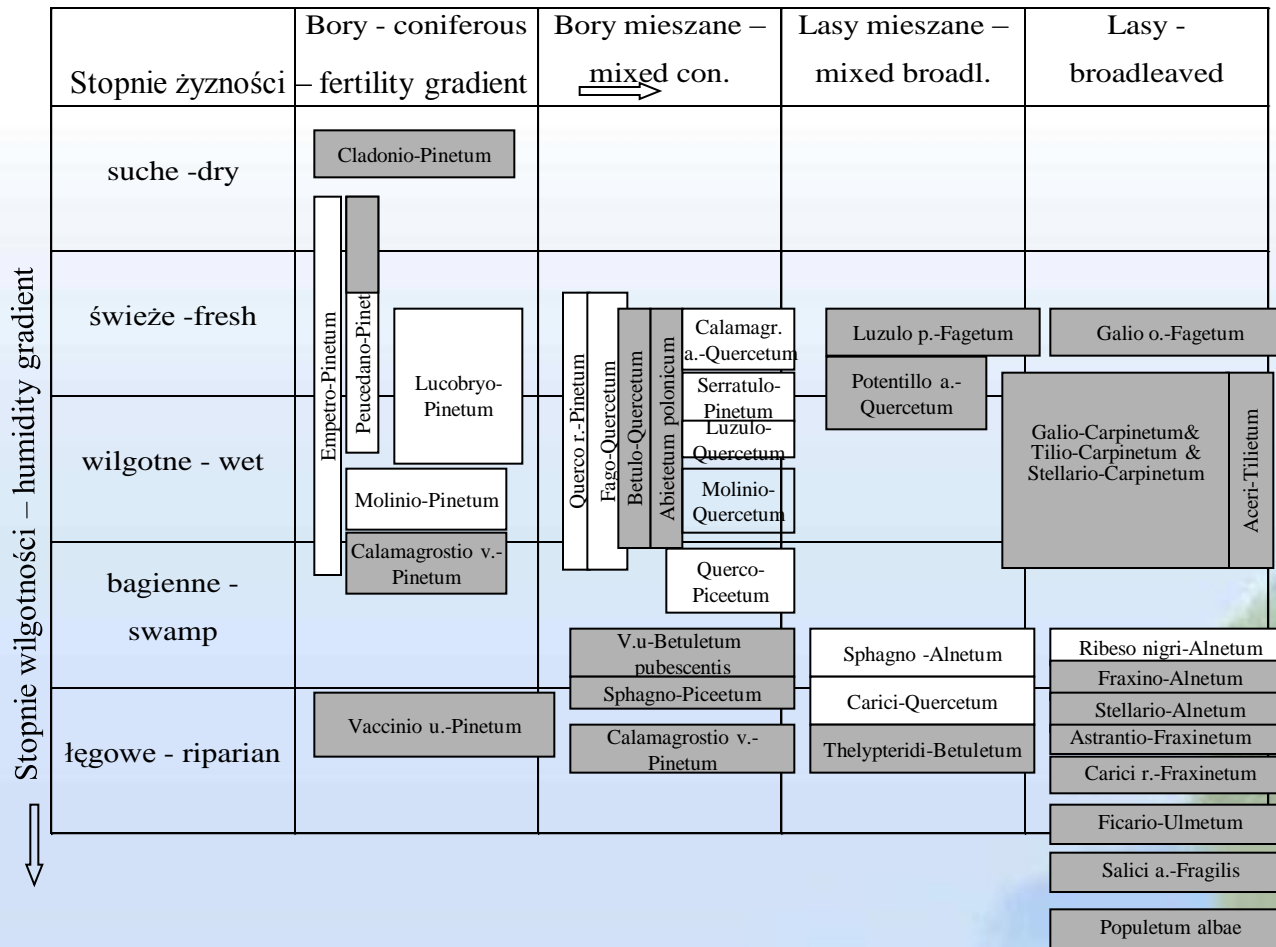
Roślinność leśna Polski (31/61)

Czerepko (2005)

Siedliska przyrodnicze a typologia leśna w Polsce (Czerepko 2005)

Siatka typologiczna na tle siedlisk Natura 2000 (zacienione)

Lista grup leśnych siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie wg zał. I DS:

1. 2180 lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich,
2. 9110 kwaśne buczyny,
3. 9130 żyzne buczyny,
4. 9150 ciepłolubne buczyny storczykowe,
5. 9160 grąd subatlantycki,
6. 9170 grąd środkowo-europejski i subkontynentalny,
7. 9180* jaworzyny i lasy klonowo-lipowe,
8. 9190* pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy,
9. 91D0* bory i lasy bagienne,
10. 91E0* łągi wierzbowe, topolowe, olszowo-jesionowe,
11. 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe,
12. 91I0* ciepłolubne dąbrowy,
13. 91P0 jodłowy bór świętokrzyski,
14. 91T0 śródładowy bór chrobotkowy,
15. 9140 środkoeuropejski górskie lasy bukowe z jaworem i szczawiem,
16. 9410 górskie bory świerkowe
17. 91Q0 górskie reliktowe lasy sosnowe
18. 9420 górski bór limbowo-świerkowy

* siedliska priorytetowe

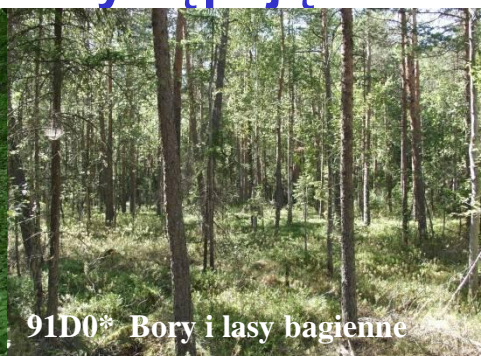
Leśne siedliska przyrodnicze z załącznika I DS występujące w Polsce

9110* Świetliste dąbrowy

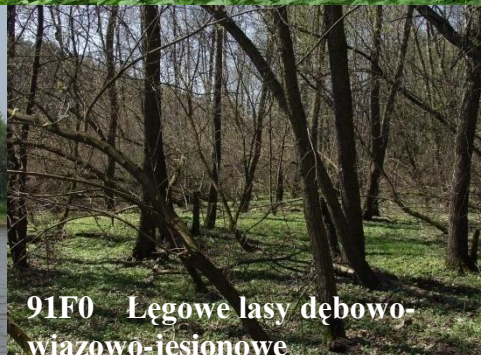
9140, 9180* Jaworzyny i lasy Kl-Lp

91D0* Bory i lasy bagienne

91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i iesionowe

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-iesionowe

9160 Grąd subatlantycki

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny

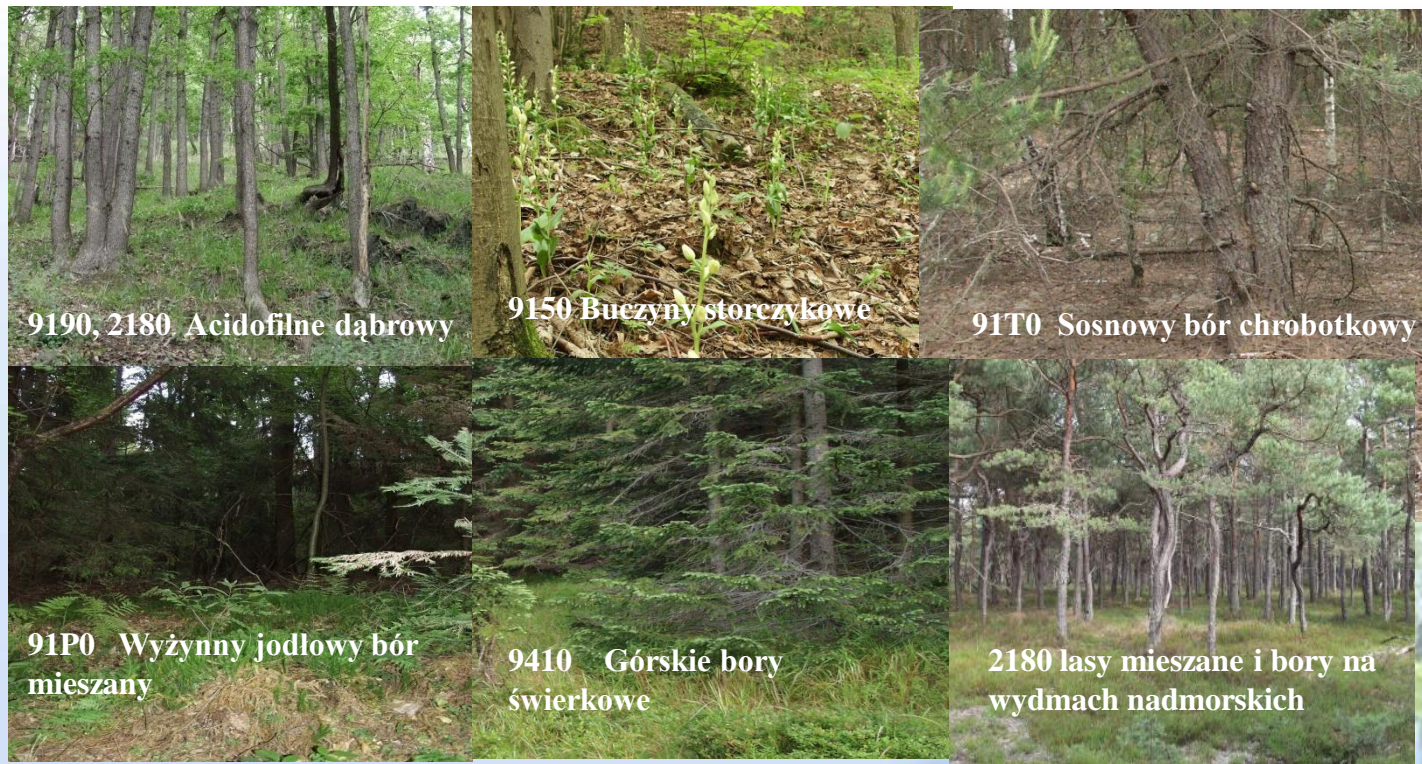
9110 Kwaśne buczyny

9130 Żyzne buczyny

c.d. leśne siedliska przyrodnicze z załącznika I DS

STAN OCHRONY SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO (*ang. conservation status of a natural habitat*) oznacza sumę oddziaływań na siedlisko naturalne oraz na jego typowe gatunki, które mogą mieć wpływ na jego długofalowe rozmieszczenie, strukturę i funkcje oraz na długoterminowe przetrwanie jego typowych gatunków w obrębie terytorium.

WŁAŚCIWY STAN OCHRONY SIEDLISKA (*ang. "favourable" conservative status of a natural habitat*) oznacza, że:

- (1) jego naturalny zasięg jest stały lub zwiększa się,
- (2) zachowuje ono specyficzną strukturę,
- (3) stan ochrony jego typowych gatunków jest sprzyjający (ich naturalny zasięg i liczebność nie zmniejsza się, obszary ich środowisk pozostają bez zmian lub rosną w dającej się przewidzieć przyszłości).

(Artykuł 1 DS)

Stan ochrony gatunków zostanie uznany za „właściwy” jeśli:

- dane o dynamice liczebności populacji rozpatrywanych gatunków wskazują, że same utrzymują się w skali długoterminowej jako trwałe składniki swoich siedlisk przyrodniczych;
- naturalny zasięg gatunków nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości,

oraz

- istnieje i prawdopodobnie będzie istnieć siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać swoje populacje przez dłuższy czas;

(Artykuł 1 DS)

Stan ochrony siedlisk przyrodniczych

Każdy z parametrów jest oceniany w skali: FV = właściwy, U1 = niezadowolający, U2 = zły. W przypadku braku danych zapisuje się XX = nieznyany.

Parametr 1: „powierzchnia siedliska” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowolający)	U2 (zły)
1. Powierzchnia siedliska	Nie zmniejsza się, nie jest antropogenicznie pofragmentowana	Wykazuje powolny trend spadkowy lub jest antropogenicznie pofragmentowana	Wykazuje szybki trend spadkowy lub jest silnie antropogenicznie pofragmentowana

Występowania siedliska w formie rozproszonych wydzieliń uwarunkowanych warunkami siedliskowymi (np. rzeźbą terenu) nie uznaje się za antropogeniczną fragmentację.

Parametr 2: „struktura i funkcja” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowolający)	U2 (zły)
2. Struktura i funkcja	W dobrym stanie, brak znaczących zaburzeń, zachodzą typowe dla siedliska procesy ekologiczne, stan typowych gatunków właściwy, różnorodność biologiczna związana z siedliskiem niezubożona	Niewielkie zaburzenia, np. nieoptymalne zagospodarowanie, niewielkie zubożenie strukturalne, zaburzenie typowych dla siedliska procesów ekologicznych, zubożenie różnorodności biologicznej, upośledzenie funkcji, niezadowolający stan niektórych typowych gatunków	Istotne, głębokie zaburzenia, np. brak właściwego zagospodarowania, zubożenie strukturalne, brak typowych dla siedliska procesów ekologicznych, głębokie zubożenie różnorodności biologicznej, utrata funkcji, zły stan typowych gatunków lub wyraźne zubożenie ich zestawu

Do oceny struktury i funkcji siedliska stosuje się odrębne dla każdego gatunku zestawu wskaźników, przyjęte na podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy, i raportów, o których mowa w art. 38 ustawy.

Parametr 3: „szanse zachowania siedliska” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowolający)	U2 (zły)
3. Szanse zachowania siedliska	Brak zagrożeń i negatywnych trendów. Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszone w perspektywie 10–20 lat jest niemal pewne	Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszone w perspektywie 10–20 lat nie jest pewne, ale jest prawdopodobne, o ile uda się zapobiec istniejącym zagrożeniom	Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszone w perspektywie 10–20 lat będzie bardzo trudne: zaawansowane procesy recesji, silne negatywne trendy lub znaczne zagrożenia

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA
ŚRODOWISKA z dnia
17 lutego 2010 r. w
sprawie sporządzania
projektu planu zadań
ochronnych dla
obszaru Natura 2000**

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCYJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCYJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

cd. Ocena stanu ochrony siedliska (wg. Rozp. MŚ)

Łączna ocena stanu ochrony jest wyprowadzana z trzech powyższych parametrów wg sztywnego schematu wnioskowania:

- Jeżeli choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U2, to ocena globalna = U2;
- Jeżeli nie zachodzi powyższe, ale choć jeden z trzech parametrów jest oceniony jako U1, to ocena globalna = U1;
- Jeżeli nie zachodzi powyższe, ale dwa lub trzy parametry są ocenione jako XX, to ocena globalna = XX;
- Jeżeli nie zachodzi powyższe (tj. wszystkie trzy parametry są ocenione jako FV lub ew. dwa na FV a jeden XX), to ocena globalna = FV.

Tab. 2. Waloryzacja parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji siedliska przyrodniczego 91P0 - jodłowy bór świętokrzyski.

Parametr	Wskaźniki	Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Wyraźny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub podawanymi w literaturze
Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	Typowa, właściwa dla siedliska 91P0	Zubożona w stosunku do typowej	Kadłubowa
	Obce gatunki inwazyjne	Brak lub sporadycznie, o łącznym pokryciu nie przekraczającym 1%	Sporadycznie, łączne pokrycie 1-5%	Łączne pokrycie >5%
	Gatunki ekspansywne roślin zielnych	Brak lub występują spoza listy gatunków składających się na typową kombinację florystyczną - z pokryciem <25%	Spoza listy gatunków składających się na typową kombinację florystyczną - występujące z pokryciem 25-50%	Spoza listy gatunków składających się na typową kombinację florystyczną - występujące z pokryciem >50%
	Obecność martwego drewna	Odpowiada jakościowo strukturze drzewostanu a ilościowo przekracza 10% zasobności drzewostanu	Odpowiada jakościowo strukturze drzewostanu a ilościowo są pomiędzy 3% a 10% zasobności drzewostanu	Zasoby martwego drewna mniejsze niż 3% zasobności drzewostanu
	Wiek drzewostanu z	>20% udział objętości	<20% udział drzew	<20% udział drzew

	uwzględnieniem obecności starodrzewu	drzew starszych niż 100 lat	starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	starszych niż 100 lat, <50% udział drzew starszych niż 50 lat
	Gatunki obce w drzewostanie	Brak	Spoza listy gatunków składających się na typową kombinację florystyczną - występujące z pokryciem 5-10%	Spoza listy gatunków składających się na typową kombinację florystyczną - występujące z pokryciem >10%
	Naturalne odnowienia jodły	Występują osiągając zwarcie > 5%	Występują osiągając zwarcie <5%	Brak lub sporadyczne
	Naturalne odnowienia buka	Występują osiągając zwarcie < 25%	Występują osiągając zwarcie 25-50%	Występują osiągając zwarcie >50%, lub też jest ich brak
	Obecność nasadzeń drzew	Brak nasadzeń lub zgodne z typowym składem gatunkowym dla boru jodłowego	Spotykane nieliczne nasadzenia gatunków niezgodnych z typowym składem florystycznym dla boru jodłowego	Spotykane liczne nasadzenia gatunków niezgodnych z typowym składem florystycznym dla boru jodłowego
	Pozyskanie drewna i inne przekształcenia związane z użytkowaniem	Brak	Występuje lecz pojedynczo	Wyraźne
	Zniszczenia drzewostanów np. na skutek wiatrolomów lub gradacji owadów	Brak lub sporadyczne (<3% zasobności drzewostanu)	Niewielkie 3-5% zasobności drzewostanu	Wyraźne >5% zasobności drzewostanu
	Perspektywy ochrony	Perspektywy zachowania siedliska dobre lub doskonałe, nie przewiduje się znacznego oddziaływania czynników zagrażających	Inne kombinacje	Perspektywy zachowania siedliska złe, obserwowany silny wpływ czynników zagrażających, nie można zagwarantować przetrwania siedliska w dłuższej perspektywie czasowej
	Ocena ogólna	Wszystkie FV lub dwa FV i jeden U1	Dwa lub trzy U1, brak U2	Jeden lub więcej U2

Tab. 2. Waloryzacja parametrów stanu oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji siedliska przyrodniczego 91T0 - śródłowy bór chrobotkowy.

Parametr	Wskaźniki	Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie podlega zmianom lub zwiększa się	Inne kombinacje	Wyraźny spadek powierzchni siedliska w porównaniu z wcześniejszymi badaniami lub podawanymi w

Stan ochrony gatunku

Stan ochrony gatunku w obszarze scharakteryzowany jest trzema podstawowymi parametrami:

- Parametr 1: populacja;
- Parametr 2: siedlisko;
- Parametr 3: szanse zachowania gatunku.

Każdy z parametrów jest oceniany w skali: FV = właściwy, U1 = niezadowolający, U2 = zły. W przypadku braku danych zapisuje się XX = niezmany.

Parametr 1: „populacja” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowolający)	U2 (zły)
1. Populacja	Liczebność jest stabilna w dłuższym okresie czasu (mogą występować naturalne fluktuacje) oraz populacja wykorzystuje potencjalne możliwości obszaru oraz struktura wiekowa, rozrodność i śmiertelność prawdopodobnie nie odbiegają od normy	Liczebność wykazuje powolny trend spadkowy lub liczebność jest znacznie niższa od potencjalnych możliwości obszaru lub struktura, rozrodność albo śmiertelność są antropogenicznie zaburzone	Liczebność wykazuje silny trend spadkowy, lub struktura wiekowa, rozrodność i śmiertelność są zaburzone w sposób zagrażający powstaniem takiego trendu w najbliższej przyszłości

Do oceny naturalności lub zaburzenia cech populacji stosuje się specyficzne dla każdego gatunku zestawy wskaźników, przyjęte na podstawie aktualnej wiedzy naukowej do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust 2 ustawy i raportowania, o którym mowa w art. 31 ustawy.

Parametr 2: „siedlisko” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowolający)	U2 (zły)
2. Siedlisko	Wielkość wystarczająco duża i jakość odpowiednio dobra dla długoterminowego przetrwania gatunku	Wielkość i jakość siedliska antropogenicznie pogorszona tak, że nie jest optymalna dla gatunku	Wielkość zdecydowanie zbyt mała lub jakość niewątpliwie nie zapewniająca długoterminowego przetrwania gatunku

Do oceny wielkości i jakości siedliska stosuje się specyficzne dla każdego gatunku zestawy wskaźników, przyjęte na podstawie aktualnej wiedzy naukowej do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust 2 ustawy i raportowania, o którym mowa w art. 31 ustawy.

Parametr 3: „szanse zachowania gatunku” ocenia się według następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowolający)	U2 (zły)
3. Szanse zachowania gatunku	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości, nie obserwuje	Zachowanie gatunku w perspektywie 10-20 lat nie jest pewne, ale jest prawdopodobne, o ile uda się zapobiec istniejącym	Zachowanie gatunku w perspektywie 10-20 lat będzie bardzo trudne, silne negatywne zmiany w populacji i siedlisku lub

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA
ŚRODOWISKA z dnia
17 lutego 2010 r. w
sprawie sporządzania
projektu planu zadań
ochronnych dla
obszaru Natura 2000**

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

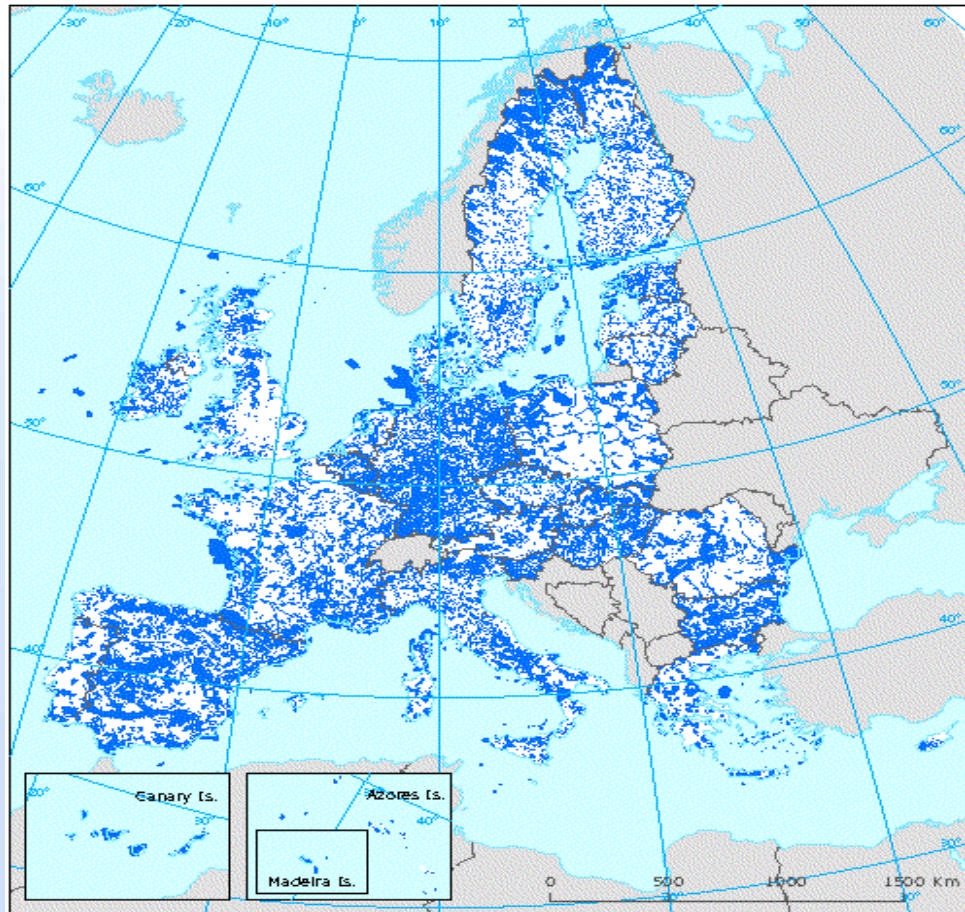
REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Obszary Natura 2000 w Europie

(KE, 2010)

Distribution of pSCI's and SCI's across EU27

- Natura 2000 sites
- Outside report coverage

26.000 obszarów o powierzchni
850.000 km²
- 18% powierzchni lądowej UE

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

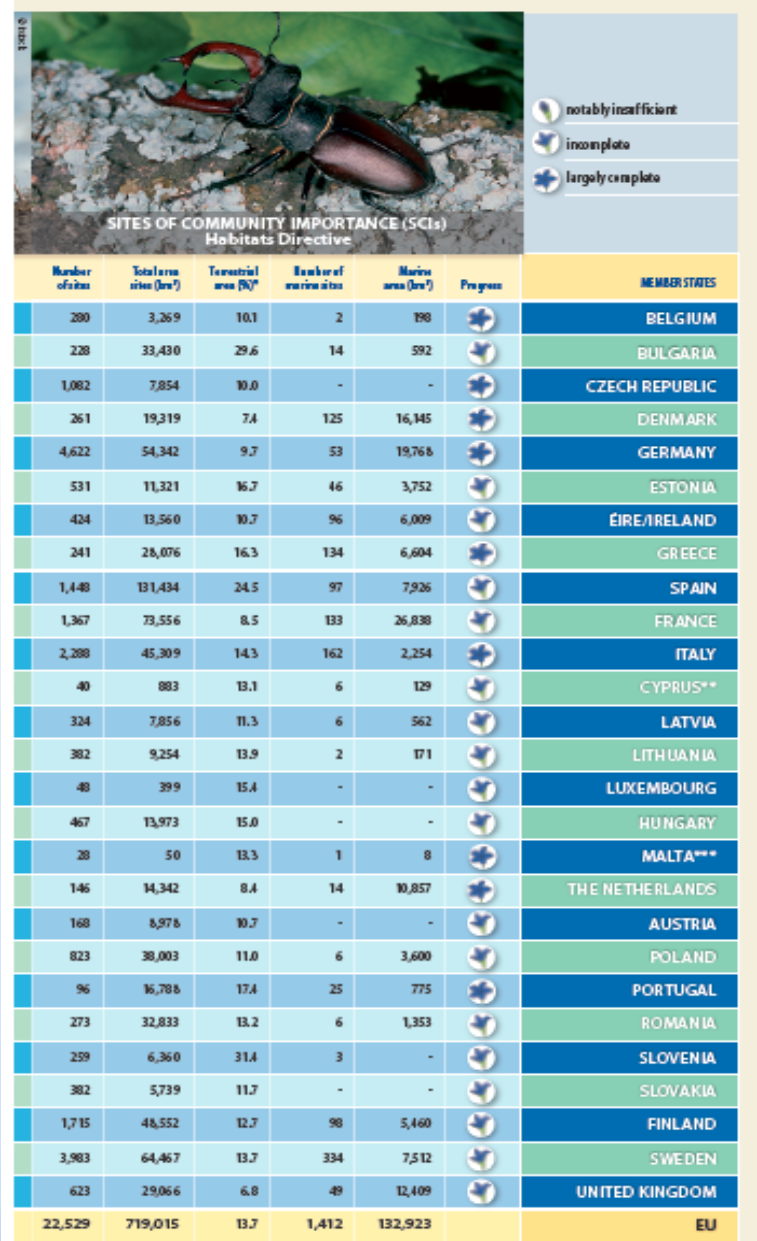

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

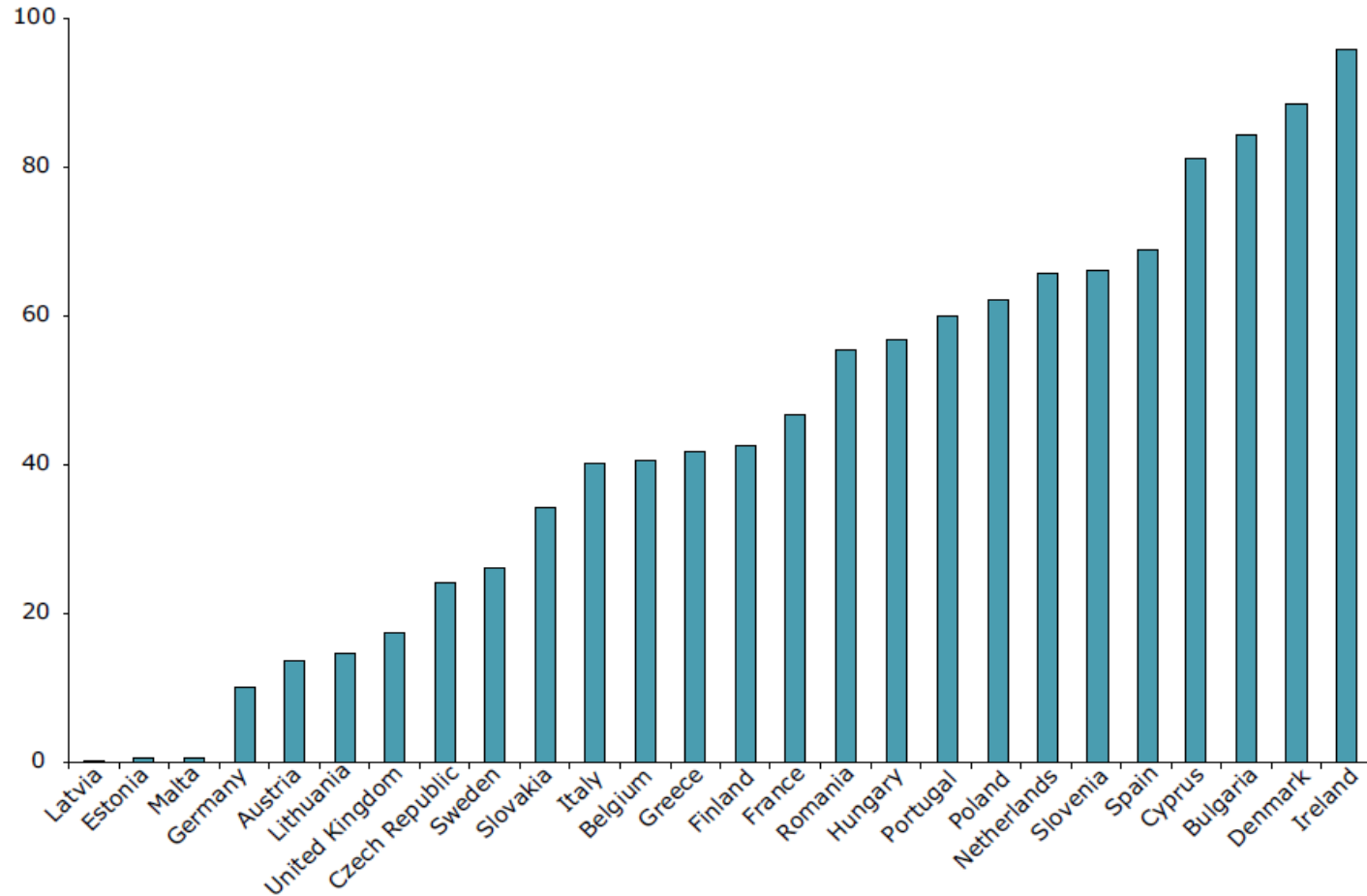

Barometr Natura 2000 w UE- Dyrektywa Siedliskowa:

Obszary Natura 2000 a dotychczasowe formy ochrony przyrody

% of Natura 2000 site area not designated under national designations

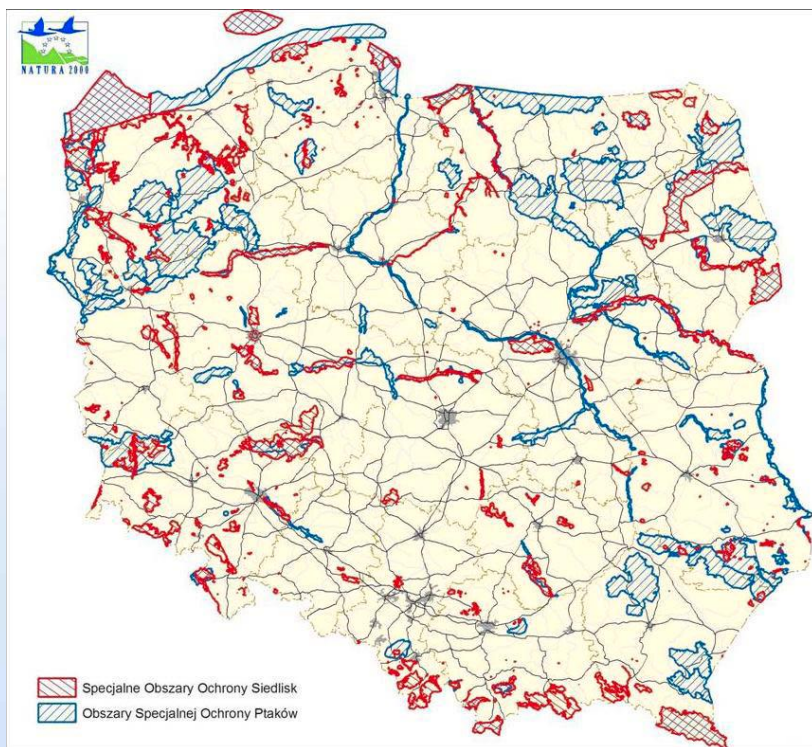
Źródło: EEA 2010. 10 messages for 2010 - Biodiversity

Najnowsze dane o Naturze 2000 w Polsce

(Informacja Ministerstwa Środowiska i GDOŚ, 2011)

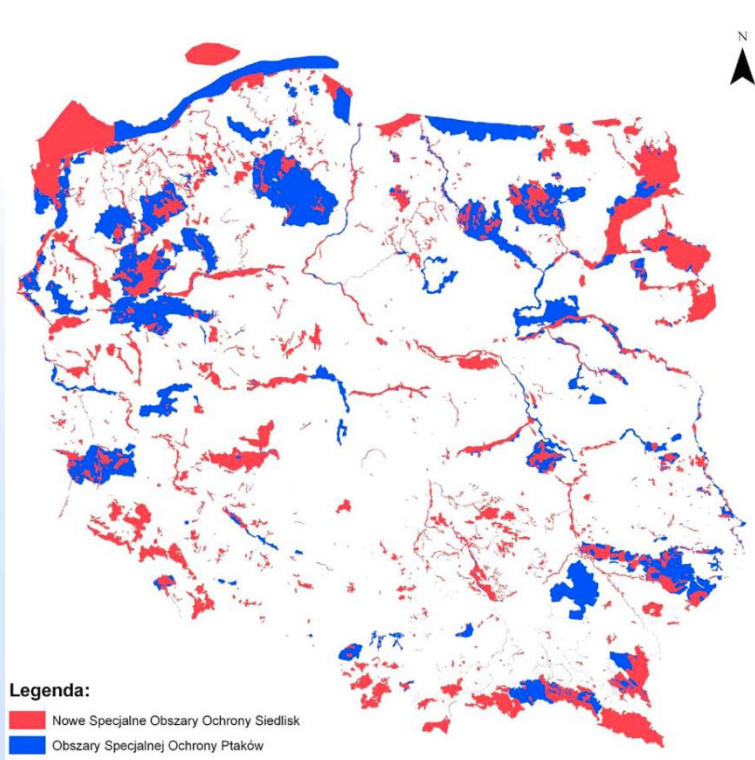
- zakończył się okres wyznaczania terenów objętych programem Natura 2000.
- Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 20% powierzchni lądowej kraju (dokładnie 19,8%).
- W jej skład wchodzi 823 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (obszary "siedliskowe" - przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk) stanowiące 11% powierzchni lądowej Polski
- oraz 144 obszary specjalnej ochrony ptaków, zajmujące 15,8% powierzchni lądowej Polski.
- Natura 2000 w Lasach Państwowych zajmuje około 38% powierzchni (Dane DGLP), a w lasach prywatnych ok. 18%.

Mapa obszarów Natura 2000 w Polsce

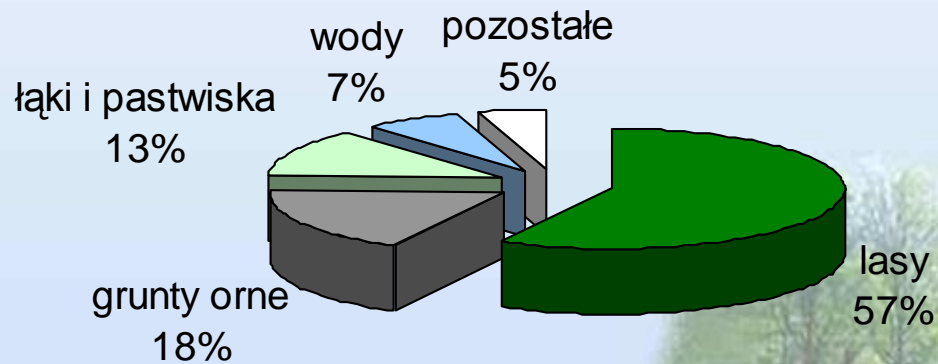
2007

*źródło – strona internetowa GDOŚ

2010

Udział form użytkowania gruntu w obszarach SOO

Dane Ministerstwa Środowiska 2004

Monitoring gatunków i siedlisk

Dyrektywa Siedliskowa (Art. 17) nakłada obowiązek monitorowania stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków i zobowiązuje do składania sprawozdań (co 6 lat) z wyników tego monitoringu.

Monitoring prowadzi Instytut Ochrony Przyrody PAN na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

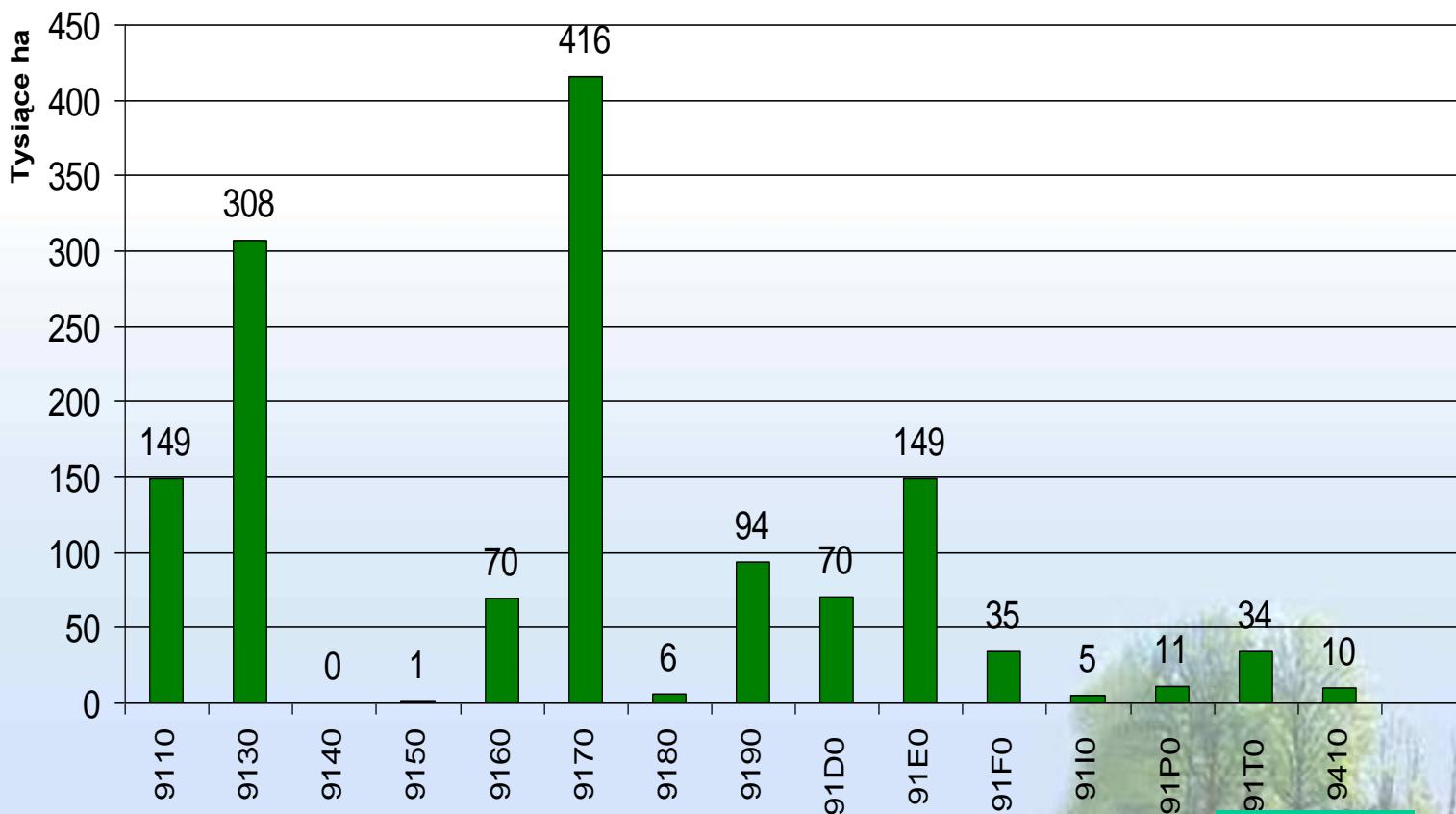
Przykład:

Inwentaryzacja przyrodniczej gatunków i siedlisk Natura 2000, przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w latach 2006-2007 dotyczyła (Dane DGLP):

Siedliska przyrodnicze	16 typów siedlisk leśnych; 29 typów siedlisk nieleśnych
Gatunki dzikiej flory	8 gatunków roślin leśnych; 24 gatunków roślin nieleśnych
Gatunki dzikiej fauny	35 gatunków zwierząt leśnych; 15 gatunków zwierząt nieleśnych
Inwentaryzacja obszarów funkcjonalnych awifauny	6 gatunków ptaków: Bocian czarny Bielik Orlik krzykliwy Puchacz Cietrzew Żuraw

Dane inwentaryzacji LP odnośnie siedlisk przyrodniczych (Dane DGLP):

Całkowita powierzchnia zinwentaryzowanych siedlisk:

1,5 mln ha

W porównaniu z całkowitą powierzchnią PGL LP:

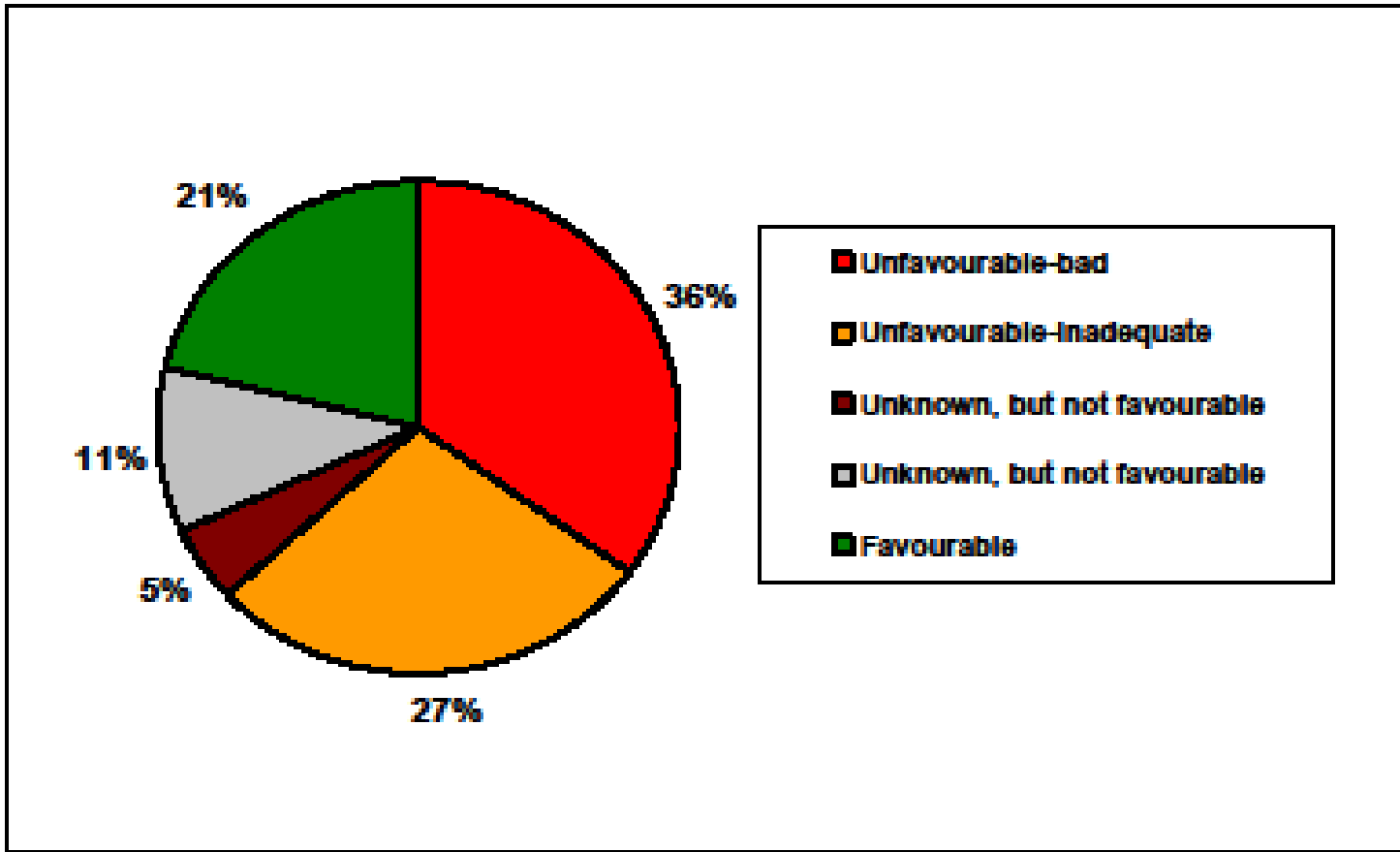
19,6 %

Stan ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych (Raport do KE, GIOŚ)

Typ siedliska przyrodniczego		Ocena stanu zachowania				
kod	nazwa	zasięg	powierzchnia	specyficzna struktura i funkcje	perspektywy ochrony	ocena ogólna
9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	FV	U1	U1	U1	U1
9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	FV	U1	U1	U1	U1
9150	Cieplolubne buczyny storczykowe (<i>Cephalanthero-Fagenion</i>)	FV	FV	FV	FV	FV
9160	Grąd subatlantycki (<i>Stellario-Carpinetum</i>)	FV	U1	U1	U1	U1
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	FV	FV	U1	U1	U1
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio plotyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	FV	FV	U1	U1	U1
9190	Kwaśne dąbrowy	U1	U2	U2	U1	U2
91D0	Bory i lasy bagienne	FV	U1↑	U2	U2	U2
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	FV	U1	U2	U2	U2
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	FV	U2	U2	U2	U2
91I0	Cieplolubne dąbrowy (<i>Ouercetalia pubescentis-petraeae</i>)	FV	U1	U1	U1	U1
91P0	Jodłowy bór świętokrzyski (<i>Abietetum polonicum</i>)	FV	U1↑	U1↑	FV	U1↑
91T0	Śródłądowy bór chrobotkowy	FV	XX	U1	XX	U1
9410	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> : część - zbiorowiska górskie)	U2	U2	U2	U2	U2

ocena stanu: FV (zielony) - stan właściwy, U1 (pomarańczowy) - stan niezadowolający, U2 (czerwony) - stan zły, XX (biały) - stan nieznan

Stan ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych w UE, raport EEA 2010

Plan zadań ochronnych

Plany zadań ochronnych sporządza się i realizuje dla obszarów Natura 2000.

Szczegółowy tryb sporządzania i zakres prac określa rozporządzenie Ministra Środowiska z 17 lutego 2010 r. (Dz. U z 2010 r. Nr 34, poz. 186).

Dokument powstaje w ciągu 6 lat od ustanowienia obszaru Natura 2000. Planów nie sporządza się dla terenu dla którego ustanowiono plan ochrony obszaru Natura 2000 lub uwzględniającego zakres Natura 2000 oraz obszarów morskich.

Projekt planu sporządza sprawujący nadzór nad obszarem (zwykle Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, niekiedy Dyrektor Parku Narodowego). W procesie sporządzenia planu konieczny jest udział osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, a także możliwość wnoszenia uwag i wniosków ze strony ogółu społeczeństwa.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia plan na okres 10 lat w formie zarządzenia.

Plan zadań ochronnych

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000,
- identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony,
- cele działań ochronnych,
- określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk; monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów; uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony,

Plan zadań ochronnych

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Zarządzanie siecią obszarów Natura 2000

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska nadzoruje funkcjonowanie obszarów Natura 2000, prowadząc ewidencję danych niezbędnych do podejmowania działań w zakresie ich ochrony. Nadzór ten polega na wydawaniu zaleceń i wytycznych w zakresie ochrony i funkcjonowania obszarów Natura 2000, określaniu zakresu i żądaniu informacji dotyczących ochrony i funkcjonowania obszarów Natura 2000, a także kontroli realizacji ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000.

Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska koordynują funkcjonowanie obszarów Natura 2000 na obszarze swojego działania, a także są dla większości obszarów sprawującymi nadzór.

Ponadto sprawującymi nadzór nad poszczególnymi obszarami są dyrektorzy parków narodowych (dotyczy to tych obszarów, które obejmują w całości lub w części teren parku narodowego parków narodowych) oraz dyrektorzy urzędów morskich w odniesieniu do tych obszarów Natura 2000 lub ich części, które znajdują się na obszarach morskich.

Zarządzanie siecią obszarów Natura 2000

Podstawowymi instrumentami zarządzania obszarami Natura 2000 są oceny oddziaływania na środowisko oraz planowanie ochrony. Każdy obszar Natura 2000 będzie posiadał dokument planistyczny w postaci planu zadań ochronnych lub planu ochrony. Sporządza je odpowiednio Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Park Narodowy lub Urząd Morski.

Współdziałanie w ramach sieci Natura 2000

Gospodarka wodna

Realizacja nowej wspólnotowej polityki wodnej:

- 1) integracja zarządzania zasobami wodnymi na wszystkich poziomach tego procesu,
- 2) ochrona wód i ekosystemów od wód zależnych (prymat celów środowiskowych),
- 3) planowanie w perspektywie długoterminowej,
- 4) uspołecznienie zarządzania zasobami wodnymi,
- 5) racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych i zasada zanieczyszczający płaci.

Gospodarka leśna

- Wykonywanie prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu
- Uzgadnianie zadań ochronnych zawartych w planie zadań ochronnych z dyrektorem regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych

Współdziałanie w ramach sieci Natura 2000

Rolnictwo

Programy rolnośrodowiskowe są w zasadzie niezależne od Natury 2000, jednak są uważane za jeden z najważniejszych mechanizmów osiągnięcia celów Natura 2000 na obszarach rolniczych. We wszystkich krajach Unii zauważalna jest postępująca harmonizacja obszarów wdrażania programów rolnośrodowiskowych i obszarów Natura 2000. Przykładem takiej harmonizacji jest np. automatyczne zwiększenie o 20% płatności rolnośrodowiskowych na obszarach Natura 2000 w Polsce.

Inwestycje

Planowane inwestycje oraz projekty planów i programów, których realizacja może mieć szkodliwy wpływ na obszary Natura 2000, wymagają przeprowadzenia uprzedniej oceny ich wpływu na siedliska przyrodnicze i gatunki, dla ochrony których dany obszar został utworzony.

Dziękuję za uwagę!

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

